

# FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2024-2025

Anul de studiu I / Semestrul II

## Legendă:

-scris cu negru - formatul standard al fișei disciplinei

-scris cu albastru - sugestii operaționale pentru elaborarea fișei

## 1. Date despre program

|                                                              |                                                        |
|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 1.1. Instituția de învățământ superior                       | UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA        |
| 1.2. Facultatea                                              | de TEOLOGIE ORTODOXĂ                                   |
| 1.3. Departamentul                                           | de TEOLOGIE ORTODOXĂ                                   |
| 1.4. Domeniul de studii                                      | TEOLOGIE                                               |
| 1.5. Ciclu de studii                                         | MASTERAT (2023-2025)                                   |
| 1.6. Programul de studii/ calificări COR/grupă de bază ESCO* | MEDIERE INTERCULTURALĂ ȘI INTERRELIGIOASĂ/COR 235, 231 |

\* conform Planului de învățământ

## 2. Date despre disciplină

|                                                   |  |                                                                       |                |                |                     |                                    |         |   |                                                                                   |  |   |
|---------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|---------------------|------------------------------------|---------|---|-----------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 2.1. Denumirea disciplinei                        |  | BISERICA ȘI STATUL BIZANTIN – ÎNTRE<br>DIALOG, CONFLICT ȘI DIPLOMAȚIE |                |                | 2.2. Cod disciplină |                                    | MED 104 |   |                                                                                   |  |   |
| 2.3. Titularul activității de curs                |  |                                                                       |                | Mariusus TELEA |                     |                                    |         |   |                                                                                   |  |   |
| 2.4. Titularul activității de seminar / laborator |  |                                                                       |                | Mariusus TELEA |                     |                                    |         |   |                                                                                   |  |   |
| 2.5. Anul de studiu                               |  | I                                                                     | 2.6. Semestrul |                | II                  | 2.7. Tipul de evaluare<br>(E/C/VP) |         | E | 2.8. Regimul disciplinei (O<br>– obligatorie, Op –<br>opțională, F – facultativă) |  | O |

## 3. Timpul total estimat

|                                                                                                   |    |                     |    |                        |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------|----|------------------------|-----|
| 3.1. Număr ore pe săptămână                                                                       | 3  | din care: 3.2. curs | 1  | 3.3. seminar/laborator | 2   |
| 3.4. Total ore din planul de învățământ                                                           | 42 | din care: 3.5. curs | 14 | 3.6. seminar/laborator | 28  |
| Distribuția fondului de timp                                                                      |    |                     |    |                        | ore |
| a. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe                                    |    |                     |    |                        | 25  |
| b. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren |    |                     |    |                        | 20  |
| c. Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri                          |    |                     |    |                        | 35  |
| d. Tutoriat                                                                                       |    |                     |    |                        | 10  |
| e. Examinări                                                                                      |    |                     |    |                        | 2   |
| f. Alte activități universitare (vizite de studiu, consultații proiecte, etc) ...                 |    |                     |    |                        | 12  |

|                                                   |     |
|---------------------------------------------------|-----|
| 3.7 Total ore studiu individual (a+b+c)           | 80  |
| 3.8 Total ore activități universitare (d+e+f+3.4) | 66  |
| 3.9 Total ore pe semestru (3.7+3.8)               | 146 |
| 3.10 Numărul de credite**                         | 7   |

\* 1 credit = 25 ore

\*\* Se recomandă ca 3.7 să fie mai mare sau egal cu 3.8.

## 4. Precondiții (acolo unde este cazul)

|                    |               |
|--------------------|---------------|
| 4.1. de curriculum | Nu este cazul |
| 4.2. de competențe | Nu este cazul |

## 5. Condiții (acolo unde este cazul)

|                                                  |                                                                     |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| 5.1. de desfășurare a cursului                   | Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio |
| 5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului | Sală dotată cu tablă                                                |

## 6. Competențe specifice acumulate

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Competențe profesionale | CP. 1. Capacitatea de a identifica probleme și de a propune soluții argumentate pentru ameliorarea dificultăților spirituale și sociale în contextul pluralităților religioase și culturale, și de a stabili opțiuni valide din perspectiva doctrinei și tradiției proprii Bisericii.<br>CP. 2. Capacitatea de a desfășura cercetări teologice independente, precum și de a transfera teorii, metode și cunoștințele dobândite în rândul comunităților creștine.<br>CP. 3. Capacitatea de a formula, de a redacta științific și de a susține public argumente și teorii într-o manieră adecvată din punct de vedere academic. |
| Competențe transversale | CT. 1. Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate și conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice pentru a dezvolta proceduri de mediere specifice cu caracter eclezial.<br>CT. 2. Aplică tehnici de muncă eficiente în echipe multidisciplinare, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință ortodoxă.                                                                                                                                                                                    |

CT. 3. Formulează strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea noilor tehnologii informatice și prin utilizarea limbilor moderne.

## 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.1 Obiectivul general al disciplinei | Cursul își propune să analizeze problemele specifice relației Biserica-Stat, așa cum au fost puse în epoca de început a istoriei bizantine.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 7.2 Obiectivele specifice             | <ul style="list-style-type: none"> <li>- însușirea de către masteranzi a unui set minimal de cunoștințe și de noțiuni de bază despre istoria relațiilor Biserica-Stat în Bizanț, care să constituie una dintre componentele culturii lor istorice generale.</li> <li>- dezvoltarea spiritului critic și constructiv al masteranzilor în analiza istorică, pe de o parte prin apelul permanent la caracterul istoric atât al documentelor și mărturiilor de epocă, cât și al concepțiilor istoriografice ulterioare, și pe de altă parte prin evidențierea unor modalități prin care poate se pot depăși aceste limitări.</li> <li>- cultivarea abilității masterandului de a fi autonom în analizarea evenimentelor istorice specifice acestei perioade istorice; adâncirea dezbaterii și stimularea activității didactice individuale.</li> </ul> |

## 8. Conținuturi\*

| 8.1 Curs                                                                | Metode de predare                    | Observații   |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--------------|
| 01. Diplomația bizantină și principiul tratării diferențiate a statelor | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 02. Relațiile cu statele barbare                                        | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 03. Relațiile cu statele arabe                                          | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 04. Atitudinea față de suveranii europeni                               | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 05. Mijloacele diplomației                                              | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 06. Tratatelor clientelare                                              | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 07. Organizarea serviciilor diplomației                                 | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 08. Misiuni diplomatice în străinătate (I)                              | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 09. Misiuni diplomatice în străinătate (II)                             | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 10. Misiuni diplomatice în străinătate (III)                            | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 11. Misiuni diplomatice în străinătate (IV)                             | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 12. Misiuni diplomatice în străinătate (V)                              | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 13. Regimul solilor străini la Constantinopol                           | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |
| 14. Evaluarea cursului. Discuții și dezbateri                           | prelegere, discuții, proiecții video | 1 oră fizică |

### Bibliografie

01. \*\*\* *Omul bizantin*, volum coordonat de Guglielmo CAVALLLO, traducere de Ion MIRCEA, postfață de Claudia Tița – MIRCEA, Iași, Editura Polirom, 2000.
02. AHRWEILER, Hélène, *Ideologia politică a Imperiului bizantin*, cu o postfață de: Nicolae Șerban TANAȘOCA, traducere: Cristina JINGA, București, Editura Corint, 2002.
03. BĂNESCU, Nicolae, *Chipuri din istoria Bizanțului*, antologie, prefață și note de Gheorghe CRONȚ, București, Editura Albatros, 1971.
04. BRÉHIER, Louis, *Civilizația bizantină*, traducere din limba franceză: Nicolae SPINCESCU, control traducere și note de subsol: Alexandru MADGEARU, București, Editura Științifică, 1994.
05. CĂZAN, Florentina, *Cruciadele. Momente de confluență între două civilizații și culturi*, București, Editura Academiei Române, 1990.
06. DAȘKOV, S. B., *Dicționar de împărați bizantini*, traducere de Viorica ONOFREI, Dorin ONOFREI, București, Editura Enciclopedică, 1999.
07. DIEHL, Charles, *Figuri bizantine. Marile probleme ale istoriei bizantine*, vol. I-II, traducere de Ileana ZARA, prefață și tabel cronologic de Dan ZAMFIRESCU, București, Editura pentru Literatură, 1969.
08. DUCCELLIER, Alain, *Bizantinii. Istorie și cultură*, traducere din limba franceză de Simona NICOLAE, București, Editura TEORA, 1997.
09. DVORNIK, Francis, *Slavii în istoria și civilizația europeană*, traducere de Diana STANCIU, București, Editura Bic All, 2001.
10. FRANZEN, August, BÄUMER, Remigius, *Istoria papilor. Misiunea lui Petru în ideea și realizarea ei istorică în Biserica*, traducere de Pr. Romulus POP, București, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 1996.

### 8.2. Seminar-laborator

|                                                    |                          |              |
|----------------------------------------------------|--------------------------|--------------|
| 01. Distingerea puterilor: spirituală și temporală | prezentare, conversație, | 2 ore fizice |
|----------------------------------------------------|--------------------------|--------------|

|                                                         |                                                                                                                                                                       |                     |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|                                                         | <i>aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>                          |                     |
| 02. Statul și Biserica: asemănări și deosebiri          | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |
| 03. Teocrația bizantină                                 | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |
| 04. Cezaropapismul                                      | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |
| 05. Separația Bisericii de Stat                         | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |
| 06. Cultul împăratului                                  | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |
| 07. Eusebiu de Cezareea – părintele simfoniei bizantine | <i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i> | <b>2 ore fizice</b> |

#### **Bibliografie**

01. GIBBON, Edward, *Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului roman*, vol. I-III, antologie, traducere, prefată de Dan HURMUZESCU, București, Editura Minerva, 1976; ediție nouă, sub titlul: *Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului Roman. O antologie de la apogeul Imperiului până la sfârșitul domniei lui Iustinian*, antologie, traducere și note de Dan HURMUZESCU, introducere și tabel cronologic de Dionisie Constantin PÎRVULOIU, București, Editura Humanitas, f. a. (2018).
02. LE GOFF, Jacques, *Civilizația Occidentului medieval*, cu o prezentare de Mihai BERZA, traducere și note de Maria HOLBAN, București, Editura Științifică, 1970.
03. LE GOFF, Jacques, SCHMITT, Jean-Claude et alii, *Dicționar tematic al Evului Mediu occidental*, București, Editura Polirom, 2002.
04. OBOLENSKY, Dimitri, *Un Commonwealth medieval: Bizanțul. Europa de Răsărit, 500-1453*, traducere: Claudia DUMITRIU, postfată: Nicolae-Șerban TANAȘOCA, București, Editura Corint, 2002.
05. POTEMKIN, V. P., BAHRUȘIN, S. V., EFIMOV, A. V., KOSMINSKI, E. A., NAROCINIȚKI, A. L., SERGHEEV, V. S., SKAZKIN, S. D., TARLE, E. V., HVOSTOS, V. M., *Istoria diplomației*, (sub redacția: ZORIN, V. A., SEMIONOV, V. S., SKAZKIN, S. D., HVOSTOV, V. M.), vol. I, ediția a II-a revăzută și completată, îngrijirea științifică a ediției românești: Acad. P. CONSTANTINESCU-IAȘI, București, Editura Științifică, 1962.
06. BECK, Hans-Georg, *Mileniul bizantin*, traducere din limba germană Lidia RUS, prefată la ediția în limba română Remus RUS, București, Editura Nemira, f. a. (2015.)
07. RUNCIMAN, Steven, *Teocrația bizantină*, traducere din limba engleză și studiu introductiv Vasile Adrian CARABĂ, București, Editura Nemira, f. a. (2012).
08. RUNCIMAN, Steven, *Maniheul medieval. Studiu asupra ereziei dualiste în Evul Mediu*, traducere din limba engleză Mihai-D. GRIGORE, Damian Alexandru ANFILE, prefată Mihai-D. GRIGORE, București, Editura Nemira, f. a. (2016.)
09. TAMCKE, Martin, *Creștinii în lumea islamică. De la Mahomed până în prezent*, traducere din limba germană Cătălin-Ștefan POPA, revizuire traducere, Vasile Adrian CARABĂ, București, Editura Nemira, f. a. (2018).

\* *temele de curs și seminar/laborator trebuie să acopere în întregime obiectivele specifice formulate la secțiunea 7.2.*

\* *temele abordate la curs și cele de la seminar pot fi proiectate atât în relație de complementaritate, cât și/sau în relație de aprofundare a tematicii.*

\* *este recomandabil ca elaborarea fișei disciplinei să fie făcută în echipă de către titularul de curs și cel de seminar/laborator, eventual de către toți titularii aceleiași discipline, acolo unde mai multe persoane predau aceeași disciplină.*

**9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului**

Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptările reprezentanților comunității, ale asociațiilor profesionale și ale angajatorilor

**10. Evaluare**

| Tip activitate                                                                                                                                                                                                                  | 10.1 Criterii de evaluare    | 10.2 Metode de evaluare   | 10.3 Pondere din nota finală |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs                                                                                                                                                                                                                       | <i>Evaluare finală</i>       | <i>Examen scris</i>       | 70 %                         |
| 10.5 Seminar/laborator                                                                                                                                                                                                          | <i>Activitate la seminar</i> | <i>Lucrări de seminar</i> | 30 %                         |
| 10.6 Standard minim de performanță:<br>Notarea cu minim 5 a evaluării finale (cu pondere de 70% în nota finală), în cadrul sesiunii, precum și cu minim 5 a activității de seminar, din cursul semestrului (cu pondere de 30%). |                              |                           |                              |

| Data completării                                                                    | Titular de curs                                                                   | Titular de seminar                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.09.2024                                                                          | <b>Marius TELEA</b>                                                               | <b>Marius TELEA</b>                                                                 |
| Data avizării în Departament                                                        | Semnătura titular de curs                                                         | Semnătura titular de curs                                                           |
| 23.09.2024                                                                          |  |  |
| <b>Director de Departament</b>                                                      |                                                                                   |                                                                                     |
|  |                                                                                   |                                                                                     |
| <b>Pr. Conf. univ. dr. Lucian D. COLDA</b>                                          |                                                                                   |                                                                                     |

